

Avonturen in de Stille Zuidzee

In deze serie verschenen

1. Een overval in de lucht
2. De jacht op het koperen kanon
3. Sensatie op een Engelse vrachtboot
4. Avonturen in de Stille Zuidzee
5. Drie jongens op een onbewoond eiland
6. De strijd om het goudschip
7. Tumult in een toeristenhotel
8. Drie jongens als circusdetective
9. Een dollarjacht in een D-trein
10. Een speurtocht door Noord-Afrika
11. Drie jongens en een caravan
12. Kabaal om een varkensleren koffer
13. Een motorboot voor een drijvend flesje
14. Een klopjacht op een kapitein
15. Een raderboot als zilvervloot
16. Nummer negen seint New York
17. Een meesterstunt in Mexico
18. Trammelant op Trinidad
19. Vreemd krakeel in Californië
20. Lotgevallen rond een locomotief
21. Pyjama-rel in Panama
22. Vreemd gespuis in een warenhuis
23. Wilde sport om een nummerbord
24. Hoog spel in Hongkong
25. Een vliegtuigsmokkel met verrassingen
26. Stampij om een schuiftrompet
27. Kunstgrepen met kunstschaten
28. Bombarie om een bunker
29. Ali Roos als Arie Baba
30. Heibel in Honolulu
31. Arie Roos wordt geheim agent
32. Cnall-effecten in Casablanca

*Avonturen in de
Stille Zuidzee*

Willy van der Heide

Oorspronkelijk uitgegeven door: Stenvert, Meppel, 1950

© Willy van der Heide, 1950

© Nederlandse uitgave: Overamstel Uitgevers, Amsterdam 2015

© Omslagbeeld: Frans Mettes

Omslagontwerp: baqup

ISBN 978 90 499 2707 3 (paperback)

ISBN 978 90 499 2739 4 (e-book)

NUR 280

www.overamstel.com

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Drie jongens vertrekken naar Buenos Aires!

Jan Prins werd door sommige van zijn leraren uitgescholden voor een luije jongen. Stop! In elke klas van elke HBS zitten jongens die niet werkelijk lui zijn, maar die liever twee dagen hard werken aan een boot, of aan een radio knoeien, dan één uur geschiedenis blokken. De directeur van de HBS had dat goed gezien. Hij zei tegen Jans vader: 'Ik houd vol, kolonel, dat Jan niet lui is. Hij is zelfs heel vlug en ijverig... in de vakken die hem interesseren. Maar de rest laat hij gewoon liggen en dát kan natuurlijk niet!' De oude kolonel Prins, die tientallen jaren in het Indische leger had gediend, in de jaren, dat Indonesië nog een Nederlandse kolonie was, stampte op de vloer met de zware stok die hij altijd bij zich had.

'Kunt u mij dan vertellen wát een van die dingen is, waar hij zich zo voor interesseert?'

De directeur glimlachte en trok aan zijn puntbaardje: 'Boten, kolonel. De jongen is dol op alles, wat met boten en varen te maken heeft. Bovendien weet hij ontzaglijk veel af van machines en elektriciteit. Hoe hij er aan kómt, is me een raadsel... maar hij wéét het.'

'Pah! Hoe hij aan al die technische poespas komt, weet ik wel,' zei de kolonel. 'Ik heb thuis een complete encyclopedie staan en...'

'Ah! Welke?'

'Welke? Welke? Wat doet dát er nou toe? De Britannica. En ik kan mijn studeerkamer niet binnenkomen, of de jongen zit er met gloeiende oren in te grasduinen.'

'Hm,' zei de directeur met een lachje. 'Dát mysterie van wetenschap is dan opgelost. De kwestie is alleen: hij zal toch óók wat moeten doen aan de vakken, die hij niet zo lollig vindt. Mag ik u eens een goede raad geven?'

De oude kolonel keek de directeur wat scheef aan van onder zijn borstelige wenkbrauwen:

'Raad? Raad? Geef op. Ik ben benieuwd.'

'Belooft u hem een zeilboot in juli. Of een motorboot, als hij dit jaar geen enkele onvoldoende haalt.'

De kolonel tikte met zijn stok op het parket, gaf toen een korte, militaire blaf, en zei:

‘Boot? Zeilboot? Mocht wat! – Ik weet iets veel beters. Ik dank u voor uw goede raad. Goedemiddag!’

Kolonel Prins was een voortvarend man. Hij praaide meteen buiten een taxi en blafte:

‘Naar rederij Roos. Prins Hendrikkade!’

Jan Prins en Arie Roos waren sinds jaren de dikste vrienden. De vader van de dikke, roodharige, sproetige Arie had een der grootste vrachtrederijen van Amsterdam. Zijn boten voeren de hele wereld over en in alle havens van Australië, China en Zuid-Amerika waren ze bekend: de ‘Roos’-boten, met een groene band om de pijp, waarop een witte roos.

De oude kolonel Prins en de oude reder Roos hadden samen op school gezeten en waarschijnlijk ook eens samen onvoldoendes gehaald.

Prins marcheerde dwars het kantoor door en bij Roos binnen.

‘Morge!’

‘Ha, die snor,’ zei de dikke oude Roos tegen de magere, lange kolonel ‘Wat heb je nu weer?’

Prins verknoeide nooit tijd. Hij porde Roos met zijn stok in diens maag, over het grote bureau heen.

‘Varen die stinkboten van jou nog overal heen?’

Roos krabde zijn hoofd.

‘Vanmorgen voeren ze allemaal nog... dus als ze intussen niet gezonken zijn...’

‘Die jongen van mij, die Jan...’

‘Wat is er mee?’

‘Mot in de grote vakantie op een van die stinkboten van jou mee, als hij tenminste een goed rapport heeft.’

‘Is dat alles?’

‘Yes.’

‘O.K. Dan stuur ik meteen dat dikke, rooie gevaar van mij met hem mee. Ze leren er wat van en we zijn een dikke maand van ze af.’

Maar vóór het juli was, kwam er wat bij. De oude Roos had allerlei zakenrelaties in de Verenigde Staten: hij kende daar heel goed de directeur van een grote fabriek van vliegtuig- en andere motoren. En die directeur had een zoon... je voelt het natuurlijk al: die zoon heette Bobbie Evers en die moest óók mee...

En zo kwam het, dat Jan Prins vroeg in de morgen van 16 juli over de achterverschansing hing van een van de ‘Roos’-boten op de wilde

vaart, met zijn twee vrienden naast zich. Zij wuifden naar een groepje mensen op de kade, dat snel kleiner werd. En eerlijk gezegd waren ze blij, toen het uit het gezicht verdween omdat er een grote IJ-pont tussen schoof, want al dat gewuif, hoewel het wel nodig was natuurlijk, stond toch eigenlijk nogal sentimenteel en als ze aan iets een hekel hadden, dan was het aan begroetingen en afscheid nemen met geweend en gewuif.

De grote Amsterdamse haven was lichtgrijs in het zonlicht van de vroege zomermorgen, met schepen links en zwaaiende kranen rechts en de snelle bootjes van de havenpolitie die overal tussendoor glipten...

Hun boot heette 'Esperanza', en was op weg naar Zuid-Amerika, met als eerste haven van bestemming Buenos Aires... en daarna? Wilde vaart!

Arie gaf ineens Jan een mep op zijn schouder.

'Man! Wat een leven! Een hele maand op dit schip! Stormen meemaken en de halve wereld zien! Buenos Aires bekijken en politieagenten plagen in Montevideo...'

Ze waren niet van de verschansing weg te slaan en keken naar de tientallen schepen, links en rechts.

'Ik heb die schuiten al jarenlang gezien,' zei Jan. 'Maar nu zien ze er ineens héél anders uit.'

Ze voeren het Noordzeekanaal door, onder de Hembrug, en door de grote sluizen van IJmuiden. Nog tussen de pieren bemerkten zij al de eerste deining van de zee. Het dek ging langzaam onder hun voeten op en neer.

'De zee!' zei Jan, en keek uit over het grauwe water, waarover rijen van zilver-schuimende golven aanstreken, met enkele meeuwen er overheen scherend.

Bob Evers grinnikte.

'Ik ben een week geleden dit water overgestoken. Ik ben zeeziek geweest. Ik krijg het niet opnieuw. Jullie wel.'

'Sakkerneusje,' zei Arie. 'Dan ga ik eerst eten, voor ik het niet meer kan. Ik heb honger als een paard.'

De anderen begonnen meteen te lachen. Arie was beroemd om de hoeveelheden die hij verslinden kon. Arie's leven was vol van mensen die in zijn dikke benen knepen en vroegen, of die soms hol waren en of hij een gat in zijn maag had. Hoeveel Arie ook at – hij had kort daarna wéér honger. Hij had allang zo dik moeten zijn, dat er wel ze-

ventien Arie's uit hadden gekund, maar no sir! Hij bleef altijd precies even rond – werd niet magerder en niet dikker, en lette steeds op of er iemand een boterham over had. Zij keerden zich om en liepen naar het midden van het schip, waar de kombuis was. De grijze, stalen deur stond wijd open, want het was prachtig weer en een heerlijke geur van verse koffie en kokend eten dreef naar buiten. De drie jongens gingen in de deuropening staan en keken zwijgend naar binnen. De scheepskok, met een grijsblauw voorschoot omgebonden, een muts op het hoofd en een baard van twee dagen, stond met een enorme houten lepel in een pot te roeren en floot 'Ketelbinkie'. Hij keek niet op of om.

De jongens stonden eerst een tijdje stil, begonnen toen met hun voeten te schuifelen en vervolgens te hoesten. De kok floot door en roerde.

Eindelijk werd het Jan te machtig.

'Kokkie... Hei, kokkie!'

De kok hield op met roeren, trok zijn wenkbrauwen op tot bijna onder zijn muts en staarde hen verbaasd aan. 'Kokkie, wanneer gaan we eten?'

De kok keek hen aan of hij niet drie jongens zag, maar drie ontsnapte, paars geverfde brulapen, en begon onder zijn muts te krabben.

'Wát zei je?'

'Wanneer we gaan eten, kokkie?'

De kok zette zijn handen in de zij, trok rimpels in zijn bemeelde gezicht en stond vlak voor hen stil.

'Wát vertel je me nou? Jullie hebben toch zeker pis gegeten!'

Scheepskoks zijn een raar slag lieden. Net als militaire koks zijn het kerels, die hun leven doorbrengen met mopjes tappen ten koste van hongerige lieden, die om de hoek van de kombuisdeur komen loeren of er niet een hapje te halen valt. Deze kok maakte op de regel geen uitzondering. Maar die eigenaardigheid van scheepskoks kenden de jongens natuurlijk nog niet.

'Wel, wel,' zei de kok, verontwaardigd hoofdschuddend, 'jullie zullen je toch aan de scheepstijden van eten motten wennen. Daar is niks aan te doen. Die landrotten tijden van bikken gelden aan boord niet, hoor! Op zee is alles anders dan aan wal. Zul je wel merken.'

'O,' zei Jan Prins, die niet zeker wist of hij nu bij het been genomen werd of niet. 'Hoe zijn die etenstijden aan boord dan?'

'Dat hangt er van af, hè?' zei de kok. Hij haalde een pakje tabak uit zijn zak, een pakje vloeit van onder zijn muts, en begon zorgvuldig een

sigaret te rollen. De potten op het grote fornuis stonden te pruttelen dat het een aard had en de heerlijkste geuren kwamen voorbijdrijven. Bob en zijn vrienden voelden met de minuut hun magen harder knorren. Kokkie rolde de sigaret, likte er lijzig langs en stak haar aan.

Arie werd ongeduldig.

‘Je zou ons vertellen over de etenstijden aan boord.’

‘O ja, da’s waar ook. Tja, dat hangt er van af hoe oud je bent, hè?’

Arie keek de kok met ietwat ontstelde ogen aan. ‘Hoe oud...?’

Jan Prins begon te grinniken.

‘Ik dacht dat het afhing van de maat van je schoenen.’ De kok keek hem lang en strak aan. Zo lang, dat Jan ophield met grinniken en met zijn voeten begon te schuifelen. ‘Wou jij soms grappig zijn?’

‘Ik? Hoezo? Nee eh...’

De kok bleef hem strak aankijken.

‘Ik dacht het. Met dat soort knaapjes maken we korte metten.’

Hij wendde zich tot Arie.

‘Je mag eten naarmate je harder werkt en ouder bent, zie je. De kapitein is het oudst en werkt het hardst en die mag het meeste eten. Vlak daarna komt natuurlijk de kok. En na de kok de eerste stuurman en zo ga je verder...’ Hier werd Bob Evers onrustig. Hij verstond er maar heel weinig van, en stootte Jan aan.

‘What does he say?’

‘Hij zegt, dat, hoe ouder je bent, hoe meer je aan boord mag eten.’

Bob Evers staarde Jan aan en toen de kok.

‘I thought they could all eat as much as they wanted on a ship.’

‘Wat!’ riep de kok, die heel goed Engels bleek te verstaan. ‘Allemaal zoveel als je lust? ’t Zou een mooie pan worden! Als we zoveel eten moesten stouwen, bleef er geen plaats meer over voor lading! Hoe meer je doet, hoe meer je eet!’

‘En wij?’ vroeg Bob. ‘Wij doen helemaal niks!’

De kok keek bedenkelijk.

‘Da’s een moeilijk geval. Ik zal de kapitein eens vragen wat ik daarmee aan moet. Helemaal niks te eten geven gaat natuurlijk niet.’

‘Nee,’ zei Arie, met angst in zijn ogen. ‘Dat kan beslist niet.’

Jan Prins stond in stilte te lachen om die Arie, die zó bang was dat hij te kort zou komen, dat hij het verhaal van de kok helemaal slikte.

‘Nou,’ zei de kok. ‘Kom maar vast binnen en ga aan die tafel zitten. Ik zal zien dat ik wat opscharrel om je op de been te houden...’

Hij zette een reusachtige pot koffie op tafel, haalde een groot witbrood te voorschijn en een blik boter, een halve Edammer kaas en een bus jam.

‘Geef ’m maar van katoen en reken erop, dat het je laatste volle maaltijd is aan boord.’

Ze vielen aan. Vooral Arie Roos raakte ’m op een manier, die maakte dat de kok hem verstomd aan zat te staren.

‘Ik hoop dat we Buenos Aires halen met jou aan boord,’ riep hij na een tijdje. Arie keek verschrikt op en wees op zichzelf.

‘Bedoel je mij?’

‘Wie anders? Is dát eten! Je lijkt wel een baggermolen.’

‘Ik eet niks harder dan anders,’ mompelde Arie, tussen twee hapen door.

De kok schudde het hoofd.

‘Nou snap ik dat er in Holland zo’n tekort is aan voedsel, dat ze nog aan de lopende band moeten importeren. Twee van die knapen aan boord en ik kan vierentwintig uur aan één stuk doorkoken. Ik mag wel zorgen, dat er een extra slot op de kombuis komt. Dát heb ik al wel geschoten.’ Bobs honger was al gestild en hij wilde over wat anders praten dan eten.

‘Doen we geen enkele haven aan voor Buenos Aires?’

‘Wat voor haven wou je dat we aandeden?’

‘Nou... New York of Havana.’

De kok wees op Arie.

‘Als hij zo bezig blijft, zullen we de eerste de beste haven moeten aandoen om nieuwe etenswaren in te slaan.’

Jan Prins vroeg:

‘Maken jullie nu vaak stormen mee?’

De kok mikte zijn peuk sigaret in de kolenbak en begon een nieuwe te rollen.

‘Stórmén! Práát me er niet van! Maandenlang ben ik van de ene in de andere verzeild. Knapen van stormen, meneer! Waar doorgewinterde zeerobben zó van schrokken, dat hun bakkebaarden in één nacht wit werden.’

Omdat Bob Evers in het Engels was gaan praten, zaten ze nu allemaal Engels te spreken. Bob keek eens naar Jan. Moesten ze deze rare kok nu geloven of...

‘Vertel eens een storm-avontuur,’ zei Jan.

De kok leunde tegen de tafel.

‘Ik moet eigenlijk piepers jassen. Maar ik zal je een verhaal vertellen over een storm, zó ijselijk... Och wat... je gelooft het tóch niet!’

‘Wij geloven álles,’ verklaarde Jan Prins. De kok keek hem waar-schuwend aan.

‘Dat moet je vooral niet doen, want ik waarschuw je voor de andere kerels hier aan boord. Die gewone zeelui spelden je vást wat op de mouw. Maar wat ik vertel is de zuivere waarheid. Daar kun je op rekenen!’

‘Maar vertel nou dat verhaal van die vréselijke storm!’

‘Goed,’ zei de kok. ‘Best. Maar ik heb je gewaarschuwd. Jullie land-lubbers hebben geen idee van wat er op zee zoal te koop is en ik verzek-er je: als je het niet gelooft, smijt ik je alle drie zó de kombuis uit!’

Jan, Arie en Bob bezwoeren om strijd, dat zij alles zouden geloven.

‘Eerst een kop koffie!’ zei de kok. ‘Want het is een verschrikkelijk verhaal.’ Hij schonk zich een mok sterke koffie in, ging achterover liggen in zijn stoel en begon: ‘Een jaar of acht geleden voer ik als koks-maatje op een schuit van de Australië-lijn. Van Rotterdam naar Syd-ney en dan al die kleine eilandjes af voorbij Nieuw-Guinea. Het zijn langzame, solide boten, die tegen een stootje kunnen. Dat mag je wel hebben daar, want tjonge, tjonge, wat kan het dáár stormen! Wel, we voeren midden op zee en er was niks waaraan je kon zien dat er wind op komst was het water glad als een spiegel en de zon recht boven je kop. Het was zo heet, dat de baardstoppels van je kin af schroeiden.’

‘Hahahaha!’ lachte Jan. De kok keek hem boos aan.

‘Wat valt er te lachen, aap van een jongen?’

‘Dat de baard van je kin schroeit... Dan is je huid allang zwart ge-blakerd!’

De kok nam de sigaret uit zijn mond en staaarde Jan aan, tot die bijna een kleur begon te krijgen.

‘Mot je hém zien!’ zei de kok, ‘dat is koud een blauw uur op zee en dat gaat een ouwe rot als ik het vak verbeteren. Heb jij tien jaar gevaren of ik?’

Jan haastte zich te erkennen, dat de kok langer op zee was geweest.

‘Nou dan. Dat je baard wel schroeit en je huid niet, komt omdat je huid kletsnat is van het zweten. Het kan daar in de tropen zo ver-schrikkelijk heet zijn, dat de ijzeren platen van het schip sissen en stoomwolken geven waar ze de zee raken. O, zo. En zo was het ook die dag daar achter Nieuw-Guinea. De lucht op het schip was gewoon niet in te ademen door de stank van schroeiende baarden. Ik zette ’s

morgens een ketel water op het ijzeren dek en het kookte vijf minuten later. De machinist, beneden, hoefde bijna geen kolen te gebruiken. Hij zoog de hete lucht naar binnen door zijn ventilatoren en blies die onder de ketels langs en het water er in kookte dat het een lust was.'

'Wat zijn ventilatoren?' vroeg Bob Evers.

'Die grote hoorns die je op het dek ziet staan, van boven omgebogen. Die blazen frisse lucht in de machinekamers en in de ruimen. Moet er véél frisse lucht zijn, dan draai je ze met de openingen naar voren en anders keer je ze om. Nou – zo heet was het die dag waar ik je over vertel, dat de gloeiende wind, die door die kokers naar beneden kwam, de ketels op stoom hield. Hoef je niet te vragen!'

'Brandde de machinist zich dan niet aan de tocht?' vroeg Bob Evers, met een strak gezicht.

Kokkie keek hem streng aan.

'Wie vertelt dit verhaal? Ik of jij? Wil jij het soms verder vertellen?'

De drie vrienden verzekerden hem haastig dat het verhaal van hém was en van niemand anders. De kok bromde wat. 'Die brutale landrotten altijd... En die Amerikanen denken maar dat ze álles beter weten. Midden in die hitte komt er zonder waarschuwing een water- en windhoos aanstuiven. We zagen hem wel, maar het ging zo snel dat-ie ons te pakken had voor we iets konden doen.'

Arie vroeg:

'Pardon, kok. Wat is een water- en windhoos?'

'Dat is een draaiende windhoos, die het water van de zee enkele honderden meters hoog mee de lucht in heeft gezogen. Snappie? Gewoon een omgekeerde draaikolk in de lucht. Die draaiende pilaar van water stuift op ons af en voor we zelfs maar kunnen schreeuwen, wordt ons hele schip door die hoos omhoog gezogen. Drommels... ik krijg nog de griezels als ik er aan denk...'

Hij hield op, haalde een geweldige rode zakdoek uit zijn zak en begon zijn voorhoofd af te vegen en te blazen. De drie jongens, hun kin in hun handen gesteund, wachtten geduldig af tot hij door zou gaan.

'Poeh,' zei de kok. 'Ik krijg nog altijd last van m'n hart als ik er aan terugdenk. Ik dacht: – Kok, jongen – daar ga je. Ik voelde het schip onder mijn voeten hoe langer hoe sneller ronddraaien... en toen was dat gedraai ineens uit. We zaten midden in de hoos en die hoos was hol.'

Bob Evers staarde hem aan.

'Hól? Leeg van binnen? Hoe kán dat nou?'

‘Dat kan heel gemakkelijk, aap van een jongen. Heb je nooit in het badwater gekeken als het bad leeg loopt, of een vaste wastafel? Dan komt er boven dat gat een draaikolk en midden in die draaikolk is een leeg gat. Daar is geen water – alleen lucht. Zo was het met die waterhoos ook. Het was een geweldige, draaiende trechter, die op zijn punt stond en zo voortstootte. Maar toen we eenmaal door de waterwand van die trechter heen waren, wisten we niet wat we zagen! Rondom ons liepen de waterwanden van die trechterhoos omhoog zover je kijken kon. Die wand draaide met een reuzevaart rond, en er binnenin was natuurlijk geen aasje wind. Maar het gekste was, dat midden in die hoos een compleet eiland dreef.’

Ze riepen alle drie:

‘Een compleet eiland?’

‘Juist, meneer. Dat was zeker door die hoos losgerukt en ook opgezogen. Ik heb niet aan die hoos gevraagd hoe die aan dat eiland kwam. Maar het lag daar heel rustig onderin de watertrechter en draaide langzaam rond, net als wij. En niet zo’n klein pest-eilandje! Het was een eiland van rots, met in het midden een grote berg.’

‘Kom nou,’ zei Bob. ‘Hoe kan een eiland van rots nou drijven!’

De kok zuchtte, greep zijn zakje tabak en begon weer een sigaret te rollen.

‘Ik hou op met vertellen. Zó is er geen lol aan. Als jullie denken álles beter te weten...’

‘Neel!’ riep Jan haastig. ‘Hij gelooft het wel. We snappen alleen niet, hoe het kán!’

‘O,’ zei de kok. ‘Dat verandert. Nou – we hadden net goed en wel dat eiland in de gaten, en waren een beetje gekomen van de angsten, of daar begint me die berg op het eiland te rommelen en gloeiende as en rookwolken uit te braken of het zomaar niks is.’

‘Een vulkaan!’

De kok knikte ernstig.

‘Precies. De schrik, die ik beleefde toen ik door die hoos werd opgeslokt, was nog niets, bij de schrik die me toen in mijn benen schoot. Gloeiende as en wolken gruis kwamen op ons schip neer en ik verwachtte elk ogenblik levend te worden gekookt, toen met een donderende knal de hele kop van de vulkaan uit elkaar sprong. We werden met schip en al weer de waterwand van de hoos in geslingerd... en glad er doorheen. Toen ik het water uit mijn ogen had geveegd, was de hoos weg en we dreven weer op zee. Die hoos was uit elkaar gevlogen

toen die vulkaan er binnenin uit elkaar klapte. Ook van het eiland was niks meer te bekennen.'

'Gezonken natuurlijk,' zei Arie.

De kok knikte somber.

'Dat dacht ik toen ook. We waren allemaal ontzettend blij, dat we aan die hoos waren ontsnapt, maar we raakten van de hoos in de drup. Er kwam een storm, zo erg als ik nog nooit heb meegemaakt. De masten, de schoorstenen en de brug van de kapitein gingen bij de eerste vlaag al overboord. Daarna moest de reling er aan geloven. Wat de wind niet van dek afblies, sloegen de golven wel overboord. Onze kapitein liet zich vastbinden aan een stomp van de mast en daar bleef hij tot de wind zijn ene oor afwoei. Het oor verdween natuurlijk overboord. Maar de wind werd nog sterker en toen gebeurde het vreselijke...'

Kokkie hield op en begon zijn sigaret, die los was gegaan, vast te likken.

'Hé, toe, kokkie. Wat was dat vreselijke?'

'Ontzettend! Het woei zo hard, dat de koppen van de klinknagels in de huid van het schip er af vlogen. De stalen platen kwamen los te zitten en een ogenblik later vlogen die staalplaten door de lucht als blaadjes zilverpapier...' Hij begon met zijn rode zakdoek over zijn voorhoofd te vegen. 'Maar wat gebeurde met het schip?' drong Jan Prins aan. 'Het schip zonk,' zei de kok.

'Maar hoe ben jij dan gered?'

De kok schudde het hoofd.

'Tja, jongens, da's heel raar gegaan. Ik was met de kapitein alleen aan dek toen het gebeurde. De kapitein had grote oren. Heb ik je daarnet niet verteld dat er een was afgewaaid? Precies. Nou – ik kroop net met levensgevaar naar hem toe om zijn andere oor vast te binden, toen met een gekletter als een machinegeweer alle klinknagels van dek wegvlogen. De kapitein werd, omdat zijn oor zoveel wind ving, het luchtruim in geblazen. Ik pakte nét op tijd een losgescheurde plaat van het dek vast en vloog hem achterna.'

'Lieve deugd,' zei Arie. 'Nét zo'n verhaal als van Baron van Münchhausen.'

'Met dát verschil,' zei de kok, hem streng aankijkend, 'dat de Baron van Münchhausen leugens vertelde. Maar deze verhalen heb ik allemaal zelf beleefd.'

'Dat voelen we met onze klompen aan,' zeiden de jongens. 'Maar

verder? Jullie vlogen samen door de lucht – de kapitein zeilend op zijn oor en jij vastgeklemd op een stalen plaat.’

De kok keek droevig.

‘Het is eigenlijk een triest verhaal. Voor we een paar minuten in de lucht waren, woei de kapitein zijn andere oor ook af en de arme man verdween in de golven. Ik was de enig overlevende van het schip die verder vloog. Dat duurde een hele tijd, tot ik onder me in de golven een eiland zag. Een behoorlijk groot eiland, met rotsen en bossen erop. Dus ik stuurde naar beneden en...’

Bob Evers zei:

‘Hoe kon je dat dan? Er zat toch geen roer aan die plaat?’

‘Nee, maar als ik aan één kant ging liggen, ging de plaat scheef hangen en dan dook-ie rechts of links naar beneden. Net als een zweefvliegtuig. Wel, ik landde op dat eiland en rende meteen het bos in om wat eten te zoeken, want ik brulde van de honger. Ik liep het bos door met mijn koksmes in de hand, dat ik nog aan een riem om m’n middel had. Papegaaien zag ik genoeg, en af en toe een troep apen die me uitlachten, maar ik kreeg niks te pakken. Na een paar uur zwerven kwam ik aan een diep ravijn, een spleet in de grond met steile wanden. Aan de overkant stond een sappige antilope, die met zijn horens in lianen en andere slingerplanten verward was geraakt. Ik dacht: Kokkie dáár heb je geluk!

Antilopebout is heerlijk, dus ik peinsde op een middel om over die rotskloof heen te komen. Langs de rand lopend, vond ik een lange, smalle boom, die dwars over de kloof was gevallen. Ik ging als ruiter te paard op die stam zitten, met mijn koksmes tussen de tanden en begon naar de overkant te schuiven... Maar deksels! Mijn haar gaat nóg overeind staan als ik er aan terugdenk... Ik was precies midden boven die afgrond, toen ik aan de andere kant een tijger uit de struiken te voorschijn zag sluipen. Ik stopte onmiddellijk en zat daar, met het koude zweet op mijn voorhoofd...’

‘Waarom?’ vroeg Jan. ‘Je kon toch terug kruipen?’

‘Wat! Dan was ik mijn lekkere hap antilope kwijt!’

‘O ja, natuurlijk,’ zei Arie begrijpend. Hij zat alweer aan een korst brood te knauwen.

‘En bovendien,’ vervolgde de kok, ‘keek ik om... en zag tot mijn ontzetting dat de terugweg was afgesneden door een enorme bruine beer, die langzaam maar zeker achter me de boom begon op te kruipen.’

‘Goeie grut!’ riep Arie. ‘Dát is me wat! Vóór je een tijger en áchter je een beer!’

‘En allebei kropen ze... naar me toe. Er was niets dat ik doen kon. Ik zat in het midden van de smalle stam met alleen een koksmes, dat van geen enkel nut was, want ik ben Tarzan niet en onder mij een diepte van honderden meters... Woorden kunnen mijn ontzetting niet beschrijven!’ Hij stopte weer en begon voor de zoveelste maal zijn voorhoofd af te vegen.

‘Als ik dáár weer aan denk... Brrr!’

De drie jongens wachtten een hele tijd en konden zich toen niet meer inhouden.

‘Hoe ben je gered?’ vroeg Bob op het laatst. De kok staarde hem aan:

‘Ik? Gered? Hoe kom je er bij? Ik werd door de beide ondiere opgevreten.’

‘Ha ha ha!’ klonk een bulderend gelach achter hen. Door een openstaand raampje in de wand van de kombuis stak het roodharige hoofd van een zeeman.

‘De sterke verhalen van de kok!’ zei dat hoofd. ‘Laat je niks wijsmaken, jongens! Die beer schrok zó ontzettend, toen die kok daar zich omkeerde en zijn lelijke gezicht liet zien, dat-ie aan hartverlamming stierf. Ha ha ha!’

De kok had ongemerkt achter zich gegraaid en maakte een plotse zwaai met zijn rechterhand. Hij had een afwasdoek in het vette afwaswater gesopt en die doek kwam kletsend midden in het lachende gezicht van de matroos terecht.

‘Zo,’ zei de kok met voldoening. ‘Dat zal je leren.’

De matroos smet de vaatdoek terug, maar de kok verwachtte dat en bukte. De natte doek smakte tegen de stalen kombuiswand, en de kok grinnikte:

‘Dank je, anders had ik ’m zelf kunnen ophalen.’ De matroos balde een vuist.

‘Ik krijg je nog wel!’

De kok snoof.

‘Hou je kalm of ik bak een portie jeukpoeder in je brood en dan kun je een hele nacht lang je buik liggen krabben. En ga nou weg en hou me niet op, want anders is jullie eten nog veel later klaar en daar heb je zelf maar de last van.’

De matroos bromde nog iets over pakken slaag, maar verdween uit de patrijspoort.

‘Zie je?’ zei de kok. ‘Zo moet je die knapen aanpakken. En nou motten jullie er ook uit, want ik heb een massa te doen. Vort – het dek op!’

Door de lucht zeilden grote, witte wolken. Het had de afgelopen nacht flink gewaaid en de zee deinde nog na met lange, grijze golfrijen, waarop witte, omgekrulde schuimkoppen op hen af kwamen stuiven. Het schip liep een flinke vaart en aan weerskanten van de boeg spoot een witte golf omhoog. De jongens hingen over de reling, met fladderend haar.

‘Wat loopt die schuit hard!’ zei Bob, naar de boeg golf kijkend.

Arie zei trots:

‘Het is een van mijn vaders snelste schepen.’ Bob keek omhoog naar de schoorsteen.

‘Er komt anders bijna geen rook uit de schoorsteen.’ Jan Prins grinnikte.

‘Allicht niet, jij slimme Amerikaan. Dit is geen stoomboot, maar een motorschip.’ Arie keerde zich om.

‘Ik ga de kapitein vragen of we de machinekamer mogen zien.’

De brug, op een vrachtboot als de ‘Esperanza’, loopt over de hele breedte van het schip, van links naar rechts. In het midden is een gedeelte geheel dicht, met stalen wanden, waarin grote ramen, zodat de kapitein en de roerganger goed uitzicht hebben naar alle kanten. Arie klom de trap naar de brug op, en klopte op de deur van het eigenlijke stuurhuis. De kapitein, die met een matroos aan het roer stond te praten, keerde zich om toen Arie klopte en keek eventjes verbaasd naar de drie gezichten achter het glas. Dan wenkte hij dat ze binnen konden komen, wat ze haastig deden. De kapitein was een korte, dikke man met een borst als een biervat en een gezicht, dat door de wind, regen en brandende zon leerachtig was geworden en bruinrood van kleur. Als hij gewoon stond en met je praatte, hield hij zijn schouders ver naar achteren en zijn hoofd een beetje achterover, omdat zijn borst zo hoog en breed was, dat het leek of hij die met moeite ronddroeg.

Lieve deugd, dacht Jan Prins, ik zou niet graag een robbertje met die kapitein vechten. Hij lijkt mij zo sterk als een beer. Maar de kapitein had nu een goedmoedige bui. ‘Ja, jongens, het zou een mooie boel worden, als iedereen zo maar de brug op kon komen lopen voor een praatje. Dat moet geen gewoonte worden. Maar voor deze keer kan het best. Kwamen jullie maar eens kijken?’

‘Nee, kapitein,’ zei Arie, ‘wij komen vragen of we de machinekamer mochten zien.’

De kapitein lachte breed.

‘Dacht ik het niet! Dat is altijd het eerste wat jongens vragen. Ik heb wel eens oudere passagiers ook aan boord en die zeuren meteen of de bedden zacht zijn en of er geen kakkerlakken in hun kooien zitten. Kakkerlakken! In mijn schip!’

Zijn roodbruin gezicht werd nog een tintje roder.

‘Ga maar op zoek naar de eerste stuurman. Stevens heet hij. Zeg maar, dat je van mij de machinekamer mag zien. Waar kijk jij zo naar?’

Jan Prins had aandachtig staan turen naar iets achter de rug van de kapitein.

‘Naar die machinerie achter u,’ antwoordde Jan Prins. De kapitein draaide zich om. De matroos stond onbeweeglijk achter het stuurwiel met zijn ogen gericht op een geelkoperen standaard. Achter hem was de stalen wand van de brug met allerlei instrumenten. Uit de vloer, opzij van hem, stak een standaard omhoog met een handvat er op. De kapitein wees met de steel van zijn korte pijp:

‘Dat ding waar hij aan draait is het stuurwiel.’

Bob Evers keek hem verbaasd aan.

‘Staat dat hier boven? Hoe kan dat nou?’

De matroos keek even van zijn stuurwiel op met een glimlach om zijn mond, als dacht hij: Die Amerikaanse landrotten ook.

Bob Evers zei:

‘Een stuur of roer zit toch altijd achteraan het schip? Of gaat het met kettingen?’

‘Wel wel,’ lachte de kapitein tegen de matroos, ‘hij heeft wel eens wat horen luiden maar nog nooit de klepel gezien. Nee, het gaat niet met kettingen. Dan zouden we twee kettingen moeten hebben, helemaal van hier af over tientallen katrollen heen, naar achteren. En flinke kettingen ook nog, want zo’n roer heeft heel wat te verdragen, als er een beetje golfslag staat en je krijgt die dwarsscheeps! Bij grote schepen als dit gaat het elektrisch.’

De jongens keken hem vragend aan en de kapitein legde uit:

‘Dit is een modern motorschip. Daarvóór had je stoomboten, en dat zijn lastige dingen. Je moet een geweldige vracht kolen meenemen en dat scheelt veel in je laadruimte en geeft een hoop werk en viezigheid. De oudere zeeschepen, met stoommachines, hebben een roer, dat met stoom wordt bestuurd. De kabels, die van het stuurwiel

af naar beneden lopen, brengen een stelsel van kleppen in beweging waardoor klein model stoommachines de zwaardere kettingen van het roer op en neer trekken. Op die manier wordt de geweldige kracht van de golven op het roer ook niet door het stuurwiel opgevangen. Maar bij ons gebeurt dat elektrisch. De kabels van dit stuurwiel werken op de schakelaars van twee elektromotoren, die hetzelfde doen als de stoomlieren bij een ouder schip. Eenvoudig, hè?’

‘Draait zo’n stuurwiel nou zwaar?’

‘Helemaal niet. Probeer zelf maar eens. Hier... let op het kompas. Zie je de naald? Het schip vaart op het ogenblik precies zuidwest en nu moet je de koers precies zo houden... De naald van het kompas blijft onveranderlijk naar het noorden wijzen. Als het schip dus uit zijn koers loopt en met de kompasstandaard, die op het dek vastzit, gaat draaien, draait de kompasroos dus onder de naald uit, en dan moet je de koers verbeteren... Probeer maar eens.’ De matroos stapte opzij en Arie, de dikkerd, kroop achter het grote, rechtopstaande stuurwiel en pakte twee spaken ervan vast.

Arie keek naar het kompas. Hij keek tien tellen... twintig tellen... De naald trilde een beetje, maar kwam nauwelijks van zijn plaats.

‘Dat schip stuurt zichzelf,’ zei Arie teleurgesteld. De kapitein gaf de matroos een knipoog.

‘Ja, dat dacht je. Let maar op.’

Hij had het nauwelijks gezegd, of de naald van het kompas begon opzij te kruipen... Eerst bijna onmerkbaar langzaam, en dan wat sneller.

‘Daar gaat-ie,’ zei de kapitein.

Arie begon het wiel snel terug te draaien. Het ging vreselijk gemakkelijk. Hij had gedacht, dat hij heel hard zou moeten trekken om zo’n groot schip met zijn neus bij te laten draaien. Hij was nauwelijks begonnen, of de naald stond stil en begon eerst langzaam, en dan steeds sneller, terug te lopen. De smalle naald vloog zuidwest *voorbij*, rende langs west en schoot op noordwest af.

‘Ho, ho!’ riep de kapitein. ‘Dat is te ver.’

Arie hield op met draaien maar toen zat de naald al pal op noord.

‘Terugdraaien!’ beval de kapitein. ‘En vlug, of we rammen de Noordpool.’

De matroos en hij keken snel door de ruiten, de zee over, of er misschien een schip in zicht was gekomen, dat zij met hun dol geschaats in gevaar zouden brengen, maar de horizon was verlaten.

Arie, met een vuurrood gezicht, draaide het wiel zo hard hij kon terug. De naald liet noord los, stevende noordwest en west voorbij, passeerde zuidwest in stormtempo, en bracht Arie het zweet op zijn voorhoofd door recht op oost aan te lopen.

‘Hou je roer nu eens stil,’ zei de kapitein. ‘Moet je ‘ns opletten.’

Arie hield het wiel stil en zij bogen zich over de kompasstandaard. De naald liep rustig verder: zuid – zuidoost oost – noordoost – noord – noordwest – van west weer naar zuid en zo door.

‘Leuk hè?’ zei de kapitein.

De matroos keek weer door de ramen, maar de oceaan was nog steeds leeg.

‘Je vaart in een cirkel rond, man!’ riep Jan Prins. ‘Je moet je roer terugdraaien.’

‘Maar niet te hard,’ grinnikte de kapitein, ‘anders varen we dadelijk andersom wéér in een cirkel rond.’

Arie draaide het wiel een paar spaken rechtsom en wachtte. De naald liep nog steeds rond, maar veel langzamer.

‘Nu vaar je in een veel grotere cirkel,’ lachte Jan. ‘Je bent er nog niet.’

‘Een beetje kalm aan met dat roer,’ waarschuwde de kapitein. ‘Zo meteen denkt de hele bemanning, dat ik en de roerganger allebei dronken zijn geworden.’

Arie gaf nog een paar kleine slagen... en tot zijn vreugde begon de naald, die in noord terecht was gekomen, weer zachtjes naar west toe te kruipen. De kapitein beval nu:

‘Nu nog een slag of twee als-ie in west zit, en dan bijsturen tot-ie om de zuidwest blijft hangen.’

Arie bleef nog vijf minuten met het wiel bezig en toen liep het zweet hem van het voorhoofd. De naald bleef, wat hij ook deed, heen en weer slingeren tussen west en zuid.

‘Tja... dat vak moet je ook kennen,’ zei de kapitein, die met enkele slagen en een snelle blik op het kompas het wiel in een bepaalde stand bracht. De matroos nam het wiel over. Hij bewoog het nauwelijks en toch bleef de naald rustig zuidwest wijzen.

‘En wat is dat nu?’ vroeg Bob Evers, naar opzij wijzend. Daar stak een hoog en zwaar koperen voetstuk uit de vloer omhoog. Aan de bovenkant had het een handvat, dat rond kon draaien, en onder dat handvat stonden allerlei woorden: Vooruit – Achteruit – Halve Kracht...